

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
Jyväskylän yliopisto

LIITE 4. Opet pilvissä: Uusi yhteisöllinen opettajuus ja oppimisympäristöt

Tausta:

Suomen asema tietotekniikan opetuskäytön ja -kehittämisen kärkimaana on menneisyyttä. Useat selvitykset osoittavat, että on pikemminkin poikkeus kuin sääntö, että nykyteknologia olisi pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla mukana opetuksessa ja oppimisprosessin tukena. Tieto- ja viestintäteknologian pedagogisen käytön tila on vaihteleva, mikä on koulutuksen tasa-arvon näkökulmasta ongelma. Uudet oppimisympäristöt ovat tulleet heikosti osaksi myös opettajankoulutusta. Tieto- ja viestintäteknologian pedagogisen hyödyntämisen ongelmat ovatkin samanlaisia läpi suomalaisen koulutusjärjestelmän. Nykytilaa voi kuvata edelläkävijyyden sijaan sopeutumiseksi.

Tietotekniikka sovelluksineen on saumaton osa lasten ja nuorten arkea. Koulussa tietoteknologiaa ei kuitenkaan hyödynnetä oppimisessa, jolloin myös raja formaalien, nonformaalien ja informaalien oppimisympäristöjen välillä pysyy tiukkana. Modernissa oppimisympäristössä integroituvat formaalin ja informaalin oppimisen lisäksi parhaimmillaan myös yksilöllisen ja yhteisöllisen oppimisen prosessit sekä fyysiset ja virtuaaliset tilat – opitaan uudella tavalla. Tietoteknologian teknisen käytön hyvin taitavat nuoretkin tarvitsevat medialukutaitoa, kriittistä tiedon käsittelyä sekä itsesäätelyn ja yhteisöllisen oppimisen taitoja. Näihin vaateisiin on koulun annettava riittävästi tukea.

Teknologia on tuonut tiedon kaikkien saataville, mikä haastaa myös perinteisen opettajuuden. Opettaja ei ole enää tiedon jakaja tai kontrolloija vaan tulevaisuuden opettajuus tukee oppimisprosesseja ja tarkastelee, tutkii ja luo tiedolle merkityksiä. Sosiaalisesti jaettu osaaminen, tiedon hallitseminen ja monipuoliset viestintätaidot ovat yhä tärkeämpiä tulevaisuuden kompetensseja. Oppimisteoreettisesti tarkoituksenmukaiset ja laadukkaat ympäristöt voivatkin parhaimmillaan haastaa oppijat ja työntekijät uudenlaisen oppimiskulttuurin luomiseen. Mikäli teknologian tukemien oppimisympäristöjen avulla voidaan innostaa oppilaita monimutkaisten ongelmien ratkomiseen, älylliseen ponnisteluun, oman oppimisen säätelyyn ja yhteisölliseen tiedon luomiseen, voi niillä olla ratkaiseva merkitys opetuskäytäntöjen uudistamisessa.

Nykyopettajuus on lisäksi varsin yksilökeskeistä ja kansalliseen näkökulmaan kiinnittynyttä. Tulevaisuuden koulu näyttäytyy kuitenkin aidosti kansainvälisenä oppimisyhteisönä, joka antaa nuorille valmiuksia toimia globaalissa yhteiskunnassa. Yksilökeskeisessä koulukulttuurissa opettajat eivät saa riittävästi kollegiaalista tukea, mikä korostuu erityisesti induktiovaiheessa työn kuormittavuutena.

Hankkeen kuvaus:

Uudella yhteisöllisellä opettajuudella tarkoitetaan opettajan professiota, jonka perustan muodostaa opettajaryhmä, joka hyödyntää ja luo uusia oppimisympäristöjä yhdessä oppilaidensa kanssa. Hankkeessa haetaan ratkaisua viedä nykyinen tiedonkäsitys vahvemmin osaksi nykyistä oppimiskäsitystä koulussa, jossa opiskelee Z-sukupolvi (2000-luvulla syntyneet).

Opettajankoulutuslaitoksen, Koulutuksen tutkimuslaitoksen ja normaalikoulun kanssa toteutettavalla 3-vuotisella hankkeella luodaan uutta mallia opettajankoulutukselle sekä kehitetään uusia, tutkimusperustaisia pedagogisia lähestymistapoja teknologian opetuskäyttöön. Hankkeessa yksi luokanopettajakoulutuksen ryhmä (n = 16) opiskelee kandidaattivaiheen opinnot niin, että ryhmän tehtävä on kehittää yhdessä kouluttajien ja tutkijoiden kanssa modernin teknologian sekä uusien oppimisympäristöjen hyödyntämistä oppimisprosesseissa. Kutakin kasvatuksen ja opetuksen teemaa lähestytään tästä näkökulmasta sekä linkitetään se käytäntöön koululuokassa. Ryhmä opiskelee jatkuvassa vuorovaikutuksessa normaalikoulussa. Samalla luodaan uutta toimintamallia kouluyhteistyöhön. Hankkeessa muodostuu opettajaverkosto, joka jatkaa asiantuntijatyöskentelyä virtuaalisesti opintojen jälkeen. Näin induktiovaiheessa opettajilla on olemassa oleva pedagoginen tukiverkosto.

Hankkeessa tullaan luomaan myös pysyvä toimintamalli Peda.net-verkoston (<http://peda.net/>) ja opettajankoulutuksen yhteistyöhön. Peda.net-kouluverkon vahvuutena on tiivis vuorovaikutus kentän opettajien kanssa sekä tieto- ja viestintäteknikan käyttötarpeiden ymmärtäminen koulujen arjen näkökulmasta. Peda.netillä on keskeinen valtakunnallinen rooli oppilaitosten verkko-oppimisympäristöjen kehittämisessä yhdessä kuntien ja koulujen kanssa. Peda.net tarjoaakin suoran kanavan opiskelijoille olla mukana kehittämistyössä. Pohjaa Peda.netin ja opettajankoulutuksen yhteistyölle on luotu Oppijat-hankkeen (oppijat.fi) yhteydessä, jossa on kehitetty oppijalähtöisiä verkkotyötapoja ja – oppimisympäristöjä.

Toiminta alkaa lukuvuonna 2012-2013 kouluttajaryhmän perustamisella ja osaamisperustan vahvistamisella. Kouluttajaryhmän tehtävänä on kehittää uutta yhteisöllistä opettajuutta omassa toiminnassaan, luoda uusi opetussuunnitelman perusta, muodostaa kansallinen ja kansainvälinen yhteistyöverkosto sekä kehitellä pedagogista toimintamallia ja siihen soveltuvia oppimisympäristöjä. Kansainvälisen verkoston lisäksi hanke toimii aktiivisessa kansallisessa yhteistyössä erityisesti Oulun, Helsingin ja Itä-Suomen yliopistojen opettajankoulutuslaitosten kanssa.

Kouluttajat, tutkijat ja opiskelijat muodostavat tutkimusryhmän, jonka tutkimuskohteena on sekä oma toiminta (uuden yhteisöllisen opettajuuden rakentaminen) että sen myötä syntyvät kokeilut, erityisesti oppiminen ja oppimisympäristöt, opettajuuden muutos sekä pedagogisten käytänteiden uudentaminen. Tavoitteena on kehittää monimuotoisia pedagogisia ratkaisuja, jotka viime kädessä auttavat oppilaita syvälliseen ymmärrykseen pyrkiviin ja merkityksellisiin opiskelun käytänteisiin.

Hankkeessa luodaan malli uudelle yhteisölliselle opettajuudelle sekä tutkimusperustaisia pedagogisia ratkaisuja teknologian hyödyntämiseen. Vaikka hanke suuntautuu opettajankoulutukseen, hankkeen tulokset ovat yleistettävissä laajalti yliopistokoulutuksessa, esim. e-Education-hankkeen myötä. Pitkällä tähtäimellä hanke muuttaa koulujen toimintakäytänteitä ja siten koulukulttuuria.

TOIMENPITEET	AIKATAULU
Kouluttajaryhmän perustaminen ja osaamisperustan vahvistaminen Uuden opetussuunnitelman perustan luominen	Syksy 2012
Opetussuunnitelma-työ jatkuu Kansallisen ja kansainvälisen yhteistyöverkoston luominen Pedagogisen toimintamallin ja oppimisympäristöjen kehittäminen	Kevät 2013
Opiskelijaryhmän valinta ja toiminnan käynnistyminen	Syksy 2013

Hankkeelle haettavat resurssit

Hankkeelle haetaan resursseja kouluttajien osaamisperustan vahvistamiseen (kouluttautuminen) sekä kansallisten ja kansainvälisten verkostojen luomiseen (matkarahoitus). Lisäksi hankkeen puitteissa haetaan rahoitusta tarvittavan tieto- ja viestintäteknologisen infrastruktuurin rakentamiseksi. Koska kyseessä on koulutuksen tutkimusperustainen kehittämishanke, haetaan rahoitusta määräaikaisen (yliopisto)tutkijan palkkaamiseksi 2013 vuoden alusta kahdeksi vuodeksi.

Kouluttajien kouluttautuminen	Haettava rahoitus (€)/vuosi
Kansallisen ja kansainvälisen verkoston luominen (matkat)	10 000
(Yliopisto)tutkija	65 000
Kouluttajat	20 000
TVT-infra	20 000
YHTEENSÄ:	115 000